

۱

سطح آمادگی ۱

درسنامه شطرنج

مؤلف: ساسان ربیعی

دیس برای آموزش

مطالب آموزشی با مثال های ساده و قابل درک

به نام آن که جان را کثرت و خست

چراغ دل به نور جان برافروخت

در سنامه شطرنج سطح آمادگی (۱)

www.achmazstore.ir

تألیف: ساسان ربیعی

سرشناسه	: ربیعی، ساسان، ۱۳۳۶
عنوان و نام پدید آور	: درسنامه شطرنج: آمادگی ۱/تالیف ساسان ربیعی
مشخصات نشر	: تهران: فرزین، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	: ۱۵۹ ص.: مصور، جدول
شابک	: ۵۰۰۰۰۰ ریال : 0-67-5017-600-978
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
موضوع	: شطرنج -- راهنمای آموزشی
موضوع	: Chess Study and teaching
رده بندی کنگره	: GV ۱۴۴۵/۲۵۴ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	: ۷۹۴/۱۰۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۶۳۷۳۴

www.achmazstore.ir

فرزین

انتشارات فرزین

درسنامه شطرنج (آمادگی ۱)

تالیف: ساسان ربیعی
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
چاپ و صحافی: طیف نگار

نوبت چاپ: سوم فروردین ۱۴۰۰

بها: برای مشاهده قیمت به روز این کتاب به سایت achmazstore.ir مراجعه نمایید.

BN: 978-600-5017-67-0

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۱۷-۶۷-۰

انتشارات فرزین: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۲۴۰۶ - ۶۶۱۷۵۸۷۴

فهرست مطالب

۴	پیشگفتار
۵	نماد ها و نشانه ها در شطرنج
۷	درس اول: شیوه نگارش و ثبت بازی
۳۱	درس دوم: هدف از بازی شطرنج، کیش و مات
۶۱	درس سوم: قلعه رفتن
۸۱	درس چهارم: ترفیع پیاده
۹۷	درس پنجم: گرفتن پیاده در حال عبور (آن پاسان)
۱۰۹	درس ششم: ارزش نسبی مهره ها
۱۲۳	درس هفتم: آموزش مقدماتی نحوه شروع بازی
۱۲۹	درس هشتم: بازی را چگونه آغاز کنیم؟
۱۴۷	پاسخ تمرین ها

www.achmazstore.ir

پیشگفتار

شطرنج، قدیمی ترین و در عین حال امروزی ترین ورزش فکری دنیا است. در ایران نیز، از این رشته ورزشی، استقبال بسیار خوبی خصوصاً در بین گروه های رده آمده است. در گزینش و آماده کردن مطالب این کتاب، فرض بر این است که خواننده حرکت مهره ها و مفاهیمی همچون کیش و مات آشنایی دارد. کتاب پیش روی شما جلد از مجموع چهارده جلد کتابی است که توسط اینجانب به نگارش در آمده است و تلاش و تجربه در امر آموزش شطرنج می باشد. این دوره آموزشی در سه سطح آماده مقدماتی (شش جلد) و متوسطه (شش جلد) تنظیم شده است. کتاب حاضر، سطح آماده بر می گیرد. هر کتاب شامل هشت درس برای هشت جلسه آموزش است. مطالب آموزشی های ساده و قابل درک در کلاس توسط مربی به هنرجویان آموزش داده می شود. تعدادی تمرین جهت درک بهتر مطالب و با عنوان تمرین در کلاس، توسط هنرجویان خواهد شد. در نهایت، تعدادی تمرین به عنوان تکلیف برای منزل جهت مرور بر مطالب نظر گرفته شده است. مجموعه این کتاب ها هم به عنوان خود آموز و هم برای مطالعه باشگاه های شطرنج مفید خواهند بود.

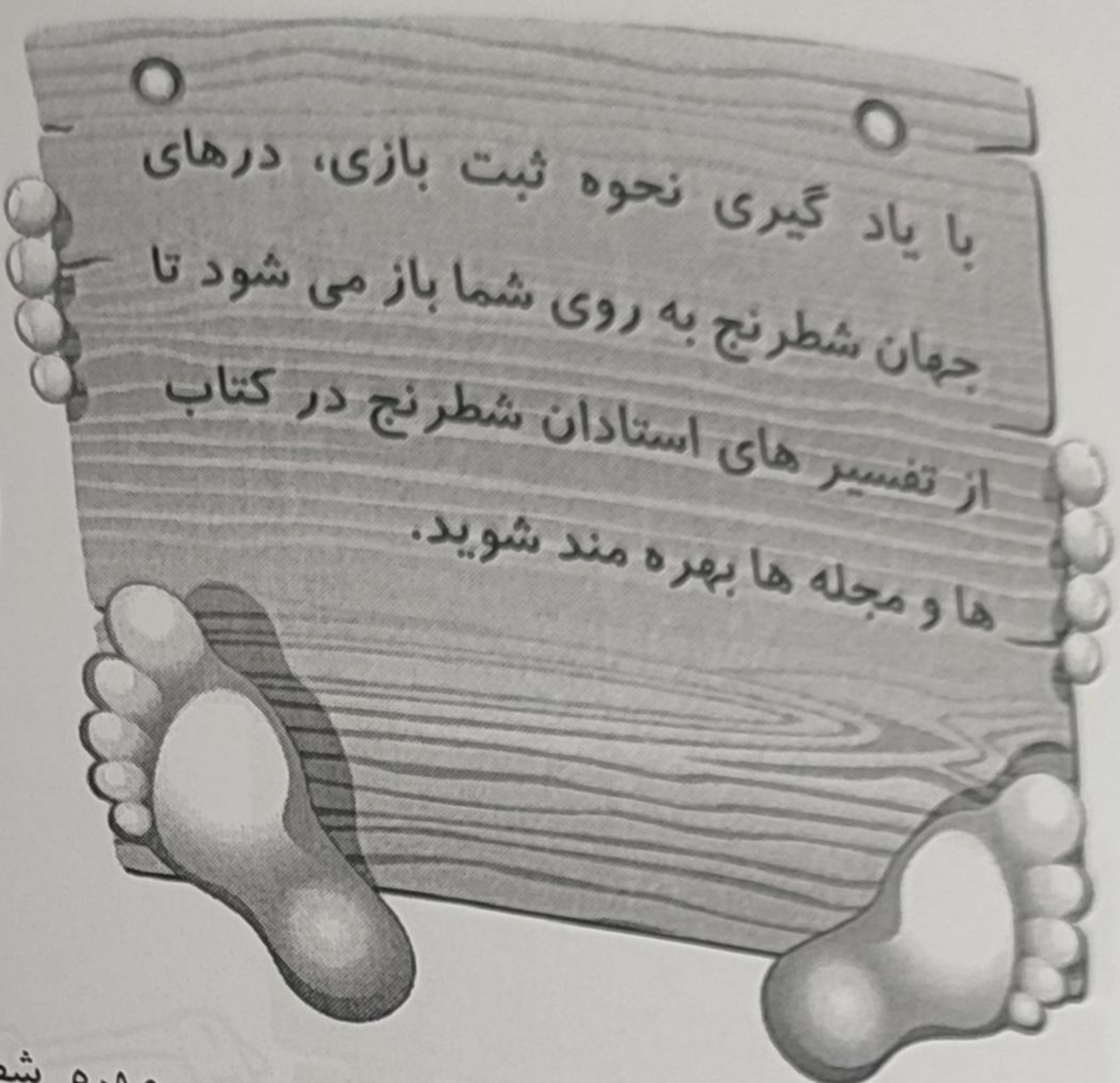
نمادها و نشانه‌ها در شطرنج

وضعیت سیاه برنده هست	-+	وضعیت سفید برنده هست	+ -
سیاه وضعیت بهتری دارد	$\bar{+}$	سفید وضعیت بهتری دارد	\pm
سیاه برتری جزئی دارد	$\bar{=}$	سفید برتری جزئی دارد	\pm
حرکت عالی	!!	حرکت خوب	!
اشتباه بزرگ	??	حرکت بد	?
حرکت مشکوک	?!	حرکت جالب توجه	!?
مات	#	کیش	+
وضعیت مبهم	∞	وضعیت متعادل	=
با داشتن جبران	∞	گرفتن مهره	x
با بازی متقابل	\rightleftarrows	با داشتن ابتکار عمل	\uparrow

www.achmazstore.ir

با یاد گیری نحوه ثبت بازی، درهای
جهان شطرنج به روی شما باز می شود تا
از تفسیر های استادان شطرنج در کتاب
ها و مجله ها بهره مند شوید.

مهره شطرنج می توانیم آنها را
صفحه شطرنج چیده و اجرا کنیم
قهرمانان معروف آن دوره چگونه
کردند

www.achmazstore.ir

ثبت بازی در شطرنج از قرن دهم متداول بوده
اما استفاده از آن به شکل امروزی، در یکصد
سال اخیر باب شده است. اگر می خواهید به
سرزمین سحر آمیز و شگفت انگیز شطرنج وارد
شوید، باید ثبت حرکات بازی شطرنج را فرا
بگیرید. در بازی های قهرمانی و مسابقات
شطرنج، ثبت بازی اجباری است.

با ثبت کردن بازی در مسابقات، می توانید
بازی خود را بررسی نموده و به اشتباهات
خود پی ببرید.

اگر می خواهید در شطرنج پیشرفت
زیاد بازی کنید. همچنین بعد از پایان
در اولین فرصت، باید بازی خود را برر
تا به نقاط ضعف و قوت خود پی ببرید
منظور، باید بازی هایی را که انجام
ثبت کنید. بنابراین باید شیوه نگارش
بازی در شطرنج را یاد بگیریم.

۱-۱. نام گذاری خانه ها

حرکات

ردیف های افقی یا عرض ها را از پایین
با اعداد ۱ تا ۸ مشخص می کنیم و ردیف

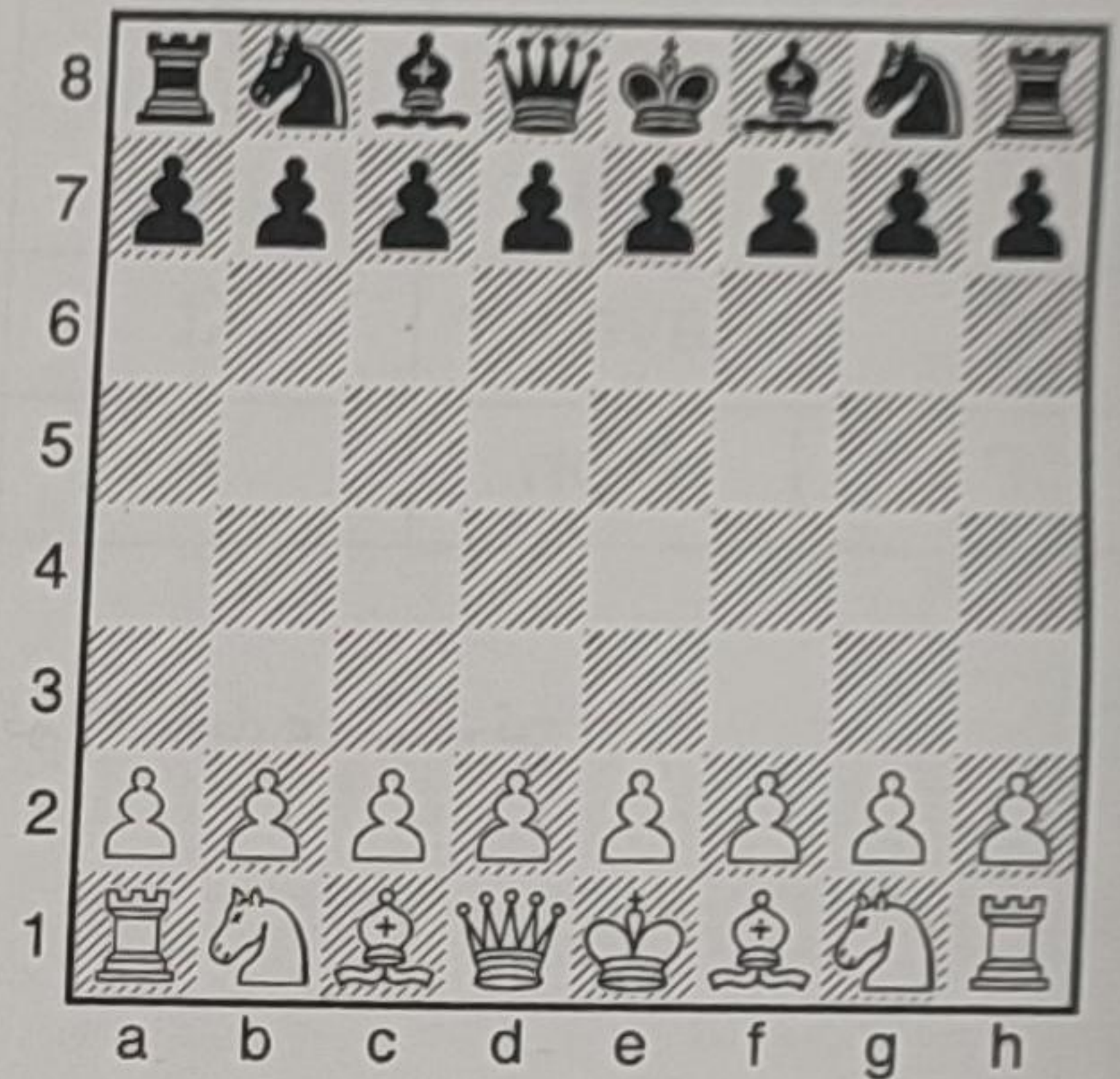
تا کنون میلیون ها بازی شطرنج در کتاب ها و
مجلات مختلف شطرنجی ثبت شده و جالب
اینجاست که بسیاری از این بازیها مربوط به صد
یا دوست سال قبل است. ما امروز در هر نقطه
از دنیا که باشیم، بوسیله یک دست صفحه و

۱-۲. نام و علامت اختصاری مهره

ها

در مسابقات رسمی شطرنج، اکثراً علامت اختصاری به فرانسه یا انگلیسی که بیشتر در دنیا متداول است، نوشته می شود. در جدول ۱، علائم اختصاری آورده شده است.

عمودی یا ستون ها را از چپ به راست با حروف a تا h نشان می دهیم. با توجه به محل برخورد هر عرض با هر ستون، خانه محل برخورد نامگذاری می شود.

مثلاً در وضعیت بالا شاه سفید در خانه e1 و رخ های سیاه در خانه های a8 و h8 و بیاده جلو وزیر سفید در خانه d2 قرار دارند.

علامت های اختصاری در حقیقت الفبای زبان شطرنج می باشند. مهره های شطرنج هر کدام با یک حرف بزرگ لاتین نشان داده می شوند. در ثبت حرکات در ایران، ثبت فرانسوی کاربرد بیشتری دارد. با استفاده از الفبای شطرنج، تا کنون کتاب ها و مجلات زیادی درباره آموزش، مسائل و بازیهای درخشان استادان بزرگ و نیرومند نوشته شده است که هر یک را می توان به آسانی فرا گرفت و لذت برد. علائم اختصاری شطرنج که در ثبت حرکات مورد استفاده قرار می گیرند در جدول ۲ ارائه شده اند.

A8	B8	C8	D8	E8	F8	G8	H8
A7	B7	C7	D7	E7	F7	G7	H7
A6	B6	C6	D6	E6	F6	G6	H6
A5	B5	C5	D5	E5	F5	G5	H5
A4	B4	C4	D4	E4	F4	G4	H4
A3	B3	C3	D3	E3	F3	G3	H3
A2	B2	C2	D2	E2	F2	G2	H2
A1	B1	C1	D1	E1	F1	G1	H1

قوی ترین انسان ها همیشه کسانی نیستند که پیروز می شوند بلکه کسانی هستند که وقتی می بازند تسلیم نمی شوند.

در دیاگرام بالا تمام ۶۴ خانه شطرنج مشخص شده است. هر شطرنج باز باید نام گذاری خانه ها را به خوبی بداند.

علامت اختصاری (فرانسوی)	نام فرانسوی	علامت اختصاری (انگلیسی)	نام (انگلیسی)	نام مهره	مهره
R	Roi	K	King	شاه	
D	Dame	Q	Queen	وزیر	
T	Tour	R	Rook	رخ	
F	Fou	B	Bishop	فیل	
C	Cavalier	Kt	Knight	اسب	
P	Pion	P	Pawn	پیاده	

جدول ۱ - علائم اختصاری شطرنج

علامت اختصاری	وضعیت
0-0	قلعه کوچک
0-0-0	قلعه بزرگ
+	کیش
x	گرفتن مهره
#	مات
=	وضعیت متعادل
!	حرکت خوب
!!	حرکت عالی
?	حرکت بد
??	اشتباه بزرگ

جدول ۲ - علائم اختصاری و نماد های شطرنج

ای که اسب به آن رفته است باید نوشته شود بصورت :

1.Cfe3

شما می توانید حرکات را هم به صورت ستونی و هم به صورت سطری ثبت کنید. اکنون به چند بازی کوتاه توجه کنید و سعی کنید آنها را بر روی صفحه شطرنج بچینید:

1.e4 e5

2.♔f3 ♕c5

3.♕c4 d6??

4.♔xf7#

این یک بازی کوتاه بود که در ادبیات شطرنج به نام مات ناپیشونی معروف است. در مسابقات رسمی از برگه های مخصوص ثبت بازی استفاده می کنند. در شکل ۲، نمونه ای از این نوع برگه ثبت دیده می شود.

پدای رویا هایتان برنامه ریزی کنید.
هدفمند شوید و روپه چلو حرکت کنید. پا
اندیشه های خوب می توانید پیشرفت
کنید. شک نکنید خواستن توانستن
است.

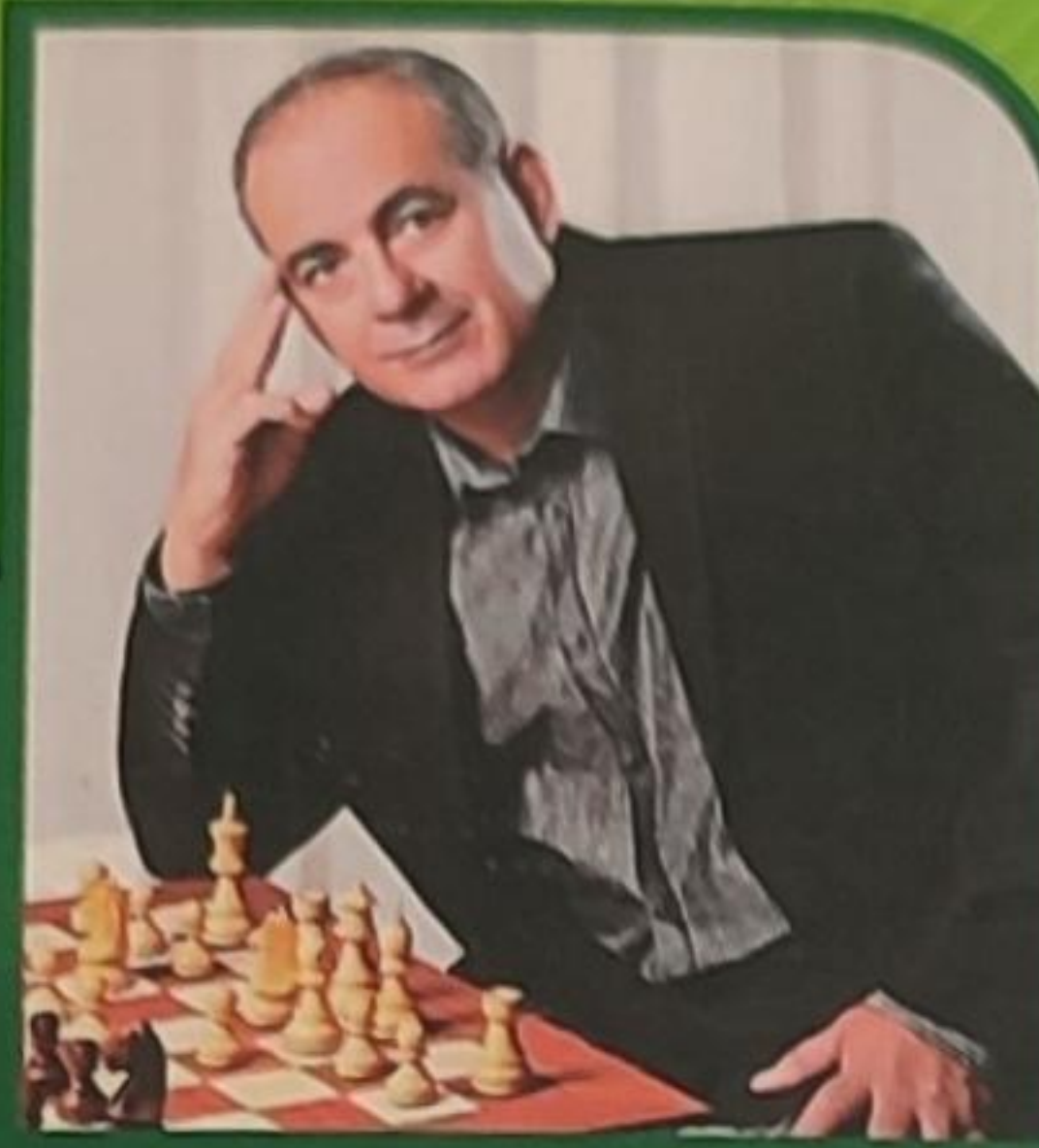
برای ثبت یک حرکت باید ابتدا نام یا علامت اختصاری مهره و خانه ای را که مهره به آن رفته است نوشت. مثلاً اگر بنویسیم Ff4 معنی آن این است که فیل از هر خانه ای که بوده، به خانه f4 رفته است.

در مورد پیاده ها نیازی به ذکر نام یا علامت پیاده نیست و نوشتن خانه مقصد کفایت می کند. مثلاً اگر بنویسیم e4 منظورمان این است که پیاده از محل قبلی اش به خانه e4 رفته است.

اگر بخواهیم مثلاً یک مهره حریف را بگیریم، ابتدا علامت اختصاری مهره ای که می خواهد حرکت کند را می نویسیم. بعد از آن علامت × یعنی زدن را می نویسیم و در پایان علامت اختصاری و نام خانه ای که مهره زده شده در آن قرار داشت نوشته می شود.

اگر دو سوار همزمان بتوانند به یک خانه بروند، باید نام ستون و ردیفی را که سوار مورد نظر در آن مستقر بوده است را ذکر کرد تا سردرگمی بوجود نیاید.

به عنوان مثال فرض کنید دو اسب در f1 و d1 قرار دارند که هر دو می توانند به خانه e3 بروند. بنابراین شما باید حتماً مشخص کنید که کدام اسب به خانه e3 رفته است. مثلاً اگر اسب f1 به این خانه رفته باشد، ابتدا علامت اختصاری سوار و به دنبال آن مشخص کردن اینکه کدام اسب حرکت کرده و در نهایت خانه

سخنی با شما

پس از سال‌ها تلاش و تجربه در رشته شطرنج و کسب افتخاراتی همچون قهرمانی جوانان ایران، نفر پنجم اولین دوره مسابقات جوانان آسیا، نایب قهرمان ایران و عضو تیم ملی و ... و همچنین نوزده سال تدریس شطرنج به عنوان مربی درجه یک فدراسیون شطرنج، بر آن شدم تا حاصل تجربیات خود را در قالب یک مجموعه آموزشی چهارده جلدی و در سه سطح آمادگی، مقدماتی و متوسطه به نگارش در آورم تا سهمی هر چند اندک در رشد و اعتلای هنرجویان عزیز این مرز و بوم ایفا کنم

این دوره آموزشی به گونه‌ای تدوین شده تا هم به عنوان خود آموز و هم جهت تدریس در مدارس و باشگاه‌های شطرنج مورد استفاده قرار گیرد. کتاب پیش روی شما عزیزان، اولین جلد از این مجموعه چهارده جلدی است که سطح آمادگی (۱) را شامل می‌شود

کتاب شامل هشت درس برای هشت جلسه آموزش است. مطالب آموزشی با مثال‌های ساده و قابل درک آموزش داده می‌شوند. به دنبال آن، دو مجموعه تمرین جهت درک بهتر و مرور بر مطالب با عنوان تمرین در کلاس و تمرین در منزل ارائه خواهند شد

www.achmazstore.ir

ISBN: 978-600-5017-67-0

فرزین

فروشگاه: خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دانشگاه، شماره ۱۷۴

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۶۲۴۰۶ www.farzinpub.com

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان